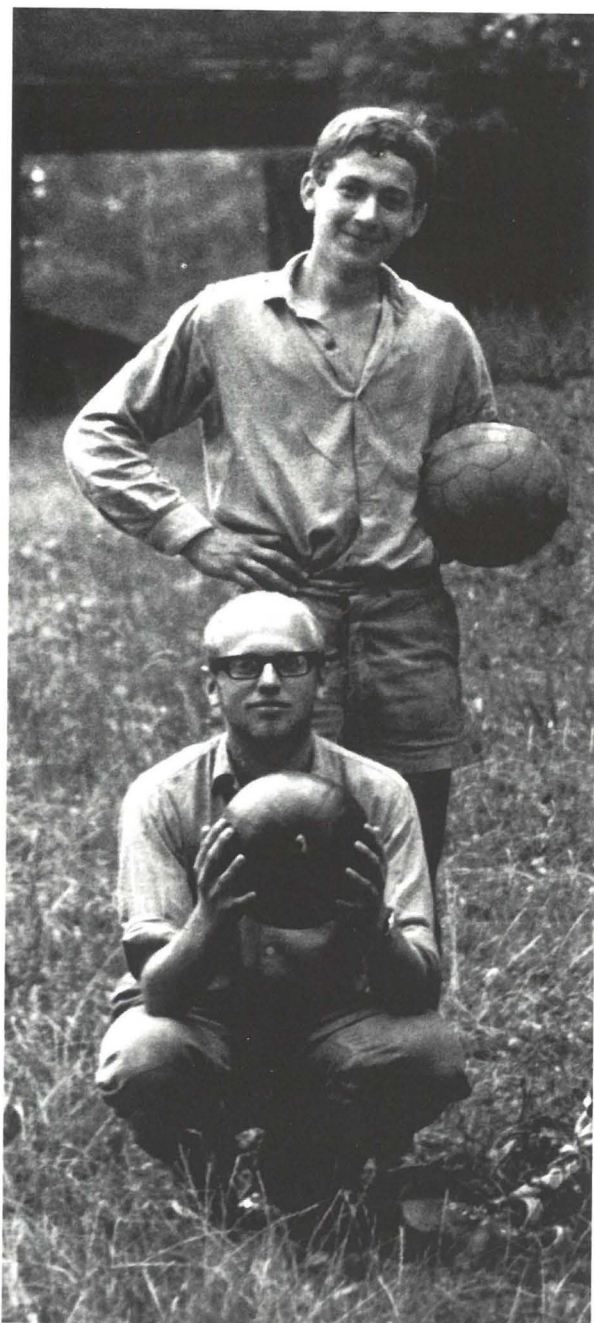

ŠEDESÁTKA DR. ZDEŇKA DRAGOUNA A DR. MICHALA TRYMLA

Je zvláštním jevem, že se v archeologické obci často vyskytují dvojité jubilea, výročí archeologů, kteří jsou stejného věku a letité odborné kooperace oslavují shodné řádky let. Můžeme se tomu podívat a složitě o tom uvažovat, ale jak víme, je to tak to jediné, co s tím můžeme udělat. Právě nyní to potkává dva dlouholeté spolupracovníky na poli pražské archeologické památkové péče, pány doktory Zdeňka Dragouna a Michala Trymla. Vsadím se, že v obci českých archeologů není jediný, který by je neznal. Jsou totiž mezi těmi, kteří patří do archeologické společnosti samozřejmě a po celá ta dlouhá léta mimořádně vydatně přispívají ke společné věci. Činí tak především mnohými archeologickými výzkumy, náleзовými zprávami a nesčetnými publikacemi, tak mnohými, že si těžko představíme jejich objem. Jako na zavolanou, abychom si tuto jubilejní představu přece jen učinili, vydal Ladislav Hrdlička textový svazek k dlouho očekávané archeologické mapě Prahy. Jestliže touto nelehkou četbou listujeme, se stále větším ohromením nacházíme další a další malé i velké archeologické akce, jichž jsou jubilanti autory a které se navíc ve valné většině případů odrazily v příslušné publikační rovině. Tento desítky let rostoucí informační potenciál je východiskem pro mnohé další sumarizující archeologické, historické a umělecko-historické práce, do jejichž řady jubilanti přispívají rovněž podstatnými stavebními kameny. Staví se tak proti skepsi narůstající v archeologické obci, která své pochyby formuluje

zejména proti předpokladu, že stále větší objem informací může přinést poznání řádově vyšší kvality. Jistě to neplatí automaticky a ono řádově vyšší poznání nepřichází samozřejmě, ale je jasné, že jenom lidé s takovou terénní zkušeností, suverénně ovládající svou profesi a své prameny, mohli tak novým a objevným způsobem zpracovat téma pražských románských domů nebo že jenom tak zkušený odborník jako Zdeněk Dragoun mohl předložit sumarizaci znalostí o pražské středověké architektuře. Nedávno jsme se mohli seznámit s ještě jednou velmi přesvědčivou publikací se zajímavým titulem Čtyřicet let v podzemí. Tento sešit zmapoval výstavu konanou v domě pánů z Kunštátu ke 40. výročí vzniku samostatného archeologického pracoviště pražského památkového ústavu, jehož název se sice během doby měnil, ale poslání, výborné výsledky a dobrý pracovní tým zůstávaly. Po velkou část této doby byli a jsou významnou součástí onoho týmu zase pánové jubilanti, takže nezbyvá než konstatovat, že zmíněná brožura patří do souboru podkladů, jaký si pro své výročí připraví opravdu málokdo. Pamětníkovci při listování defilují před očima výzkumy, které se objevovaly jako významná konferenční a publikační témata pro svou profesionální preciznost a závažnost. Takový byl výzkum kostela v Dolních Chabrech, v místech zaniklého cisterciáckého kláštera ve Zbraslavi, v břevnovském klášteře, v místech zaniklé rotundy na Jánském vršku, v řadě již zmíněných románských domů, malostranských paláců atd. atd. Mezi těmito akcemi je velmi nápadný nový prvek, objevující se od začátku 90. let minulého století (ano, naši jubilanti již žili a působili také v minulém století!). Tímto prvkem jsou obří a po stránce odborné a organizační velmi náročné výzkumy, jakými byly akce v proluce Myslbek nebo v Rybné ulici. Prozatímním vrcholem tohoto nového úkolu pražské archeologie je stále ještě dobíhající výzkum na náměstí Republiky. Zdeněk Dragoun (jako vedoucí oddělení archeologie pražského pracoviště Národního památkového ústavu) v této náročné situaci plní úlohu předsedy odborné komise a „diplomatického zástupce“ dosahujícího konsensu všech zúčastněných stran. Je třeba připomenout, že tohoto výzkumu se v plném nasazení po dobu tří let účastnily čtyři instituce a souběžně probíhala náročná stavba. Oba se při takových akcích uplatnili jako spolehliví profesionálové, zdolávající odborné a organizační úkoly obřích archeologických výzkumů.

Je jasné, že s takovou kvalifikací a zkušeností se oba pánové stali důležitými účastníky diskuse o památkové péči 90. let a zároveň se jako aktivní účastníci vývoje této oblasti podíleli na formulování podmínek její existence a funkce. Zdeněk Dragoun se na čas stal předsedou poradní archeologické komise při Ministerstvu kultury ČR, aby s řadou dalších kolegů konstruoval mnoho pokusů o zlepšení systému, který nebere příliš ohledů na přání archeologů a na potřeby památek. Z této velké práce nezbylo na první pohled mnoho, ale např. regionální koordinace archeologické památkové péče nebo systém jejího financování stojí na základech, které vznikly právě tehdy. Ostatně bylo na co navazovat. Pražská archeologická komise jako koordinací orgán udělala za účasti obou jubilantů mnoho důležitého již v době minulého režimu i v nové době. Řadu let až dodnes je předsedou toho důležitého pražského archeologického orgánu Zdeněk Dragoun.

Důležité je, že oba jubilanti při své práci vždy postupovali s jasným vědomím jejího cíle, kterým je historické poznání. Neudivuje to mimo jiné proto, že oba absolvovali studium archeologie středověku v rámci experimentu, který se v 60. a 70. letech minulého století odehrál na katedře pomocných věd historických FF UK v Praze. Tehdejší ordinář prof. Fiala a další pedagogové se pokusili zformulovat studijní program, který by budoucí archeology vybavil znalostmi z dalších historických disciplín a zejména vědomím, že jenom komplexnost a komplementárnost takového způsobu poznávání středověku má naději na úspěch. Tento rys byl vždy nanejvýš sympatickým charakteristickým prvkem práce jubilantů. Rád vzpomínám třeba na Dragounovo zaujetí,

s jakým pro nás znovu objevoval pažlěť, (milý mladý čtenáři, najdi si ve slovníku, co toto slovo znamená, a uvědom si, jak důležitá je komplexnost bádání) nebo na jeho interpretaci rytin nalezených v Juditině malostranské věži Karlova mostu (ostatně Juditin most se mu stal i jinak významným tématem), které se od prostých vyobrazení čáraných nudícími se ozbrojenci posunuly do roviny prvků signalizujících důležité momenty českých dějin poloviny 13. století, ale také odrážejících vývoj a stabilizaci české šlechty. Podobným analytickým způsobem se Michal Tryml zabýval např. klíčovou otázkou předlokačního osídlení Prahy.

Čtenář již jistě poznal, že tento text není obvyklým pokusem o sumarizaci životních milníků jubilujících kolegů, a to od základní školy. Ne že by to nebyly informace důležité pro pochopení jejich osobností, ale myslím, že daleko zajímavější je připomenout, že v jejich životě hraje vedle vědecké práce důležitou roli řada dalších markantů. Vždy se angažovali ve věcech veřejných, což kromě již připomenutého zápasu o památkovou péči přineslo Zdeňku Dragounovi velké obtíže po roce 1969 a Michalu Trymlovi mnoho práce v komunální politice po roce 1989, ale i v řadě dalších záslužných aktivit, jako je spoluúčast na založení Pražského archeologického fondu, práce ve správní radě společnosti Archaia nebo práce v redakčním kolektivu oborového časopisu Zprávy památkové péče. S životem obou se vždy spojoval sport (nikdy jsem nechápal proč). Vždy se okolo nich soustřeďovala parta nadšených lidí – spolupracovníků. To je jistě tím, že jsou v kolektivu oblíbeni. To mohu (rád) dosvědčit z vlastní zkušenosti, vycházející ze spolupráce na výzkumu v Břevnově a z řady dalších setkání, která byla vždy (v jakýchkoli souvislostech) setkáváním s přáteli. A to je deviza, které je třeba si nade vše vážit a těšit se, že se z ní budeme za jejich pevného zdraví a úspěchů radovat i v budoucnosti. Zdeněk Dragoun za podobných okolností uvažuje ve verších. Je básník s darem vyjadřovat se k okolnímu světu poezií, obsahující pojistky proti zbytečně velkým slovům. To pro něj znamená velký závazek, že musí veršovat pořád stejně skvěle. Já však, nezatížen tímto závazkem, se mohu uchýlit k absolutnímu Cimrmanovu verši a popřát:

Jen tak dál, kamarádi,
jen dál tak, kamarádi.

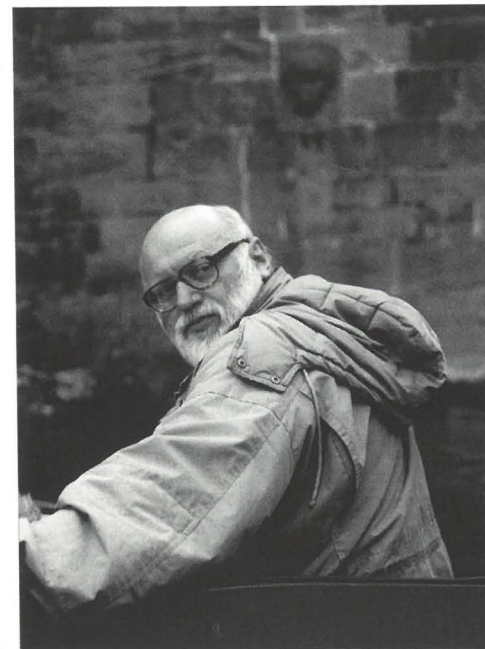
Váš Petr Sommer

Poprvé jsem narazil na Zdeňkovo jméno ve Smetánkově *Hledání ztraceného věku*, kde byl představen jako archeolog pohybující se po Praze v plynových výkopech na úrovni maninské terasy. Když jsem Zdeňka spatřil, nešlo mi to nějak dohromady. Teprve později mne jeho fotografie z doby, kdy bylo patrné, že kromě do země, umí kopat i do fotbalového míče, přesvědčily, že Dragounův pohyb v plynových zákopech nebyl jen literární fikcí.

K osobnímu seznámení došlo na nádvoří v Řetězové 222 při oslavě jednoho z mých kolegů, který nás představil. „*Tak vy se prý zajímáte o románskou architekturu, pane doktore?*“ a následovala doslova románská lustrace. Kostely vineckého typu, Svätý Jakub u Kutné hory i řezenský jmenovec byly samozřejmostí, na Juditině mostě jsem zabodoval (Novotný budiž pochválen) a po nenápadné, leč mnou účelově vypuštěné zmínce o maninské terase, byla prověrka kladně ukončena. Odměnou byla privátní prohlídka přilehlého románského paláce se sklenkou vína v ruce. Brzy jsem pochopil, že tento mok je mistrovým neodmyslitelným atributem, stejně tak jako verše pronesené v průběhu večera. Na závěr se mi dostalo zvláštní milosti: „*V Rovné restaurují v kostele sv. Jakuba fresky. Když se tam ohlásíte mým jménem, tak vás nevyženou.*“ A skutečně heslo Dragoun v kostele, do jehož zdí jsem se snažil proniknout po 13 let, fungovalo jako perfektní propustka.

Se Zdeňkem jsem se velmi brzy spřátelil a díky jemu a jeho kolegům jsem se dostal do míst pro normálního smrtelníka téměř nedostupných, včetně podzemí třetího nádvoří Pražského hradu. Jedním z největších zážitků dokumentujících Dragounovu osobnost v plné šíři bylo objevování jeho oblíbeného Juditina mostu.

Jednoho dne mi Zdeněk zavolaal, abych přišel druhý den do Řetězovky, že má pro mne překvapení. Po sklence dobrého veltlínského jsme vyrazili na Novotného lávku, kde jsme usedli do člunu, Dragoun na špičku, já, jako pohonná jednotka, k veslům. Zamířili jsme pod první oblouk Karlova a Juditina mostu a odtud k Bradáčovi. Jenže dva metry před ním, díky nízkému stavu vody i nestandardnímu rozložení hmotnosti na člunu, jsme uvízli na mělčině. Následovalo několik mých marných pokusů se usilovnými záběry osvobodit, jenže s Dragounem na špičce se člun ani nehnul. Když už to vypadalo, že někdo půjde do vody, stačil nechtěný Zdeňkův náklon k zádi a stal se zázrak. Loď se pohnula za hlasitého potlesku japonské turistické výpravy sledující a fotografující náš zápas z Karlova mostu. Po přistání jsme přešli na Malou Stranu a zamířili ke špalíčku domů za Třemi pštrosy. Stanuli jsme před domem, kde panoval čilý stavební ruch. Zdeněk vstoupil do domu, rozehnal hlouček dělníků, obřadně poklekl a odsunul dřevěnou rohož. Pod ní se objevily pískovcové kvádríky mostovky Juditina mostu, navíc lemované z obou stran zbytky kamenného zábradlí. Stáli jsme skutečně na románském mostě a jeho gotický následovník na nás shlížel z pětimetrové výše.

Jenže to nebylo vše. Pokročili jsme o dům dál, ale jeho vrata byla zavřená. Zdeněk, mistr malostranské zkratky, řešil situaci po svém. Vstoupil do vedlejšího krámků a společně jsme se prosmykli kolem pultíku překvapené prodavačky až na domovní dvorek. Odtud to do sklepa bylo jen pár metrů. „*Tak se podívej, kde jsme.*“ „*No, kde bychom byli, ve sklepe.*“ „*Tak se podívej pořádně na ten strop.*“ A skutečně, nad námi se klenul oblouk Juditina mostu. Zdeněk se rozhlédl kolem, a když spatřil v jednom koutě známky stavební aktivity, ožil: „*Ááá, tady se staví, a nám nikdo nic nehlásil, to bude drahý.*“ V tom se za námi ozval příkrý hlas: „*Co tady děláte?*“ Byli jsme přistiženi a zřejmě považováni za zloděje. Zdeněk, chtěje podat vysvětlení, se otočil za hlasem. Muž ho však předběhl: „*To jste vy pane doktore, tak to je v pořádku.*“ Očividně neviděl Dragouna poprvé. Oběma stranám se ulevilo a my jsme mohli dokončit prohlídku.

Kdybych měl Zdeňka z hlediska jeho profese nějak definovat za ta léta, co ho znám, řekl bych, že je archeologem románského kvádříku. A na ten si nedá sáhnout. Dokázal to i mně, když jsme spolu byli navštívit dr. Boháčovou ve Staré Boleslavi. Jednalo se o posouzení nálezů mezi kostely sv. Václava a Kosmy a Damiána. Krátce před tím jsem se vrátil z Kréty, a tak, když se po prohlídce výkopů i obou kostelů v nedaleké zahradní restauraci hodnotila nálezová situace, neodpustil jsem si jedovatou poznámku: „*Na Krétě se takových šutrů o hodně starších válí tuny a vy tady plesáte nad kusem opukové zdi.*“ „*Panáček nám v cizině zpychnul, domácí kvádřík už mu nevoni,*“ setřel mne Zdeněk.

Ale voní Zdeňku, a díky Tobě stále více. Jsem rád, že jsem Tě potkal, a těší mne, že jsem nemusel psát toto laudatio ve stylu dr. Dragoun, můj oblíbený pacient. Přeji Ti do dalších let zdraví, inspirující básnickou múzu, dobré víno a ještě spoustu nálezů. V počtu románských domů je totiž Řezno ještě stále před Prahou.

Jan Bartoníček

DUCEM STÁLE MLADÝ MICHAL TRYML, ŠEDESÁTILETÝ

Téměř v každém oboru dnes nalezneme vysoce specializované odborníky i profesionály s nadhledem. Michal Tryml patří k těm druhým. Archeologie pro něj nejsou jenom střepy, jámy, zemnice a polozemnice, vrstvy a stratigrafie a jejich analýza, rozbor a syntéza. Archeologie jsou pro něj také lidé okolo ní a souvislosti. Michal, jehož archeologická kariéra je celoživotně spjata s památkovou péčí, je také jedním z nemnoha archeologů své generace, kteří jsou ochotni ke své archeologické práci přistupovat nejen z hlediska akademické disciplíny, ale též z pozice ochránce historického dědictví.

Nedlouho po studiích a po krátkém mimopražském období Michal Tryml nastoupil do tehdejšího Pražského střediska památkové péče a ochrany přírody, do odboru stavební archeologie, jehož prvním vedoucím byl dr. V. Piša. V této době pracovali na archeologických výzkumech vedle profesionálních dokumentátorů nejen studenti, případně všelijací ztroskotanci, jak je tomu dodnes, ale též celá řada osob perzekuovaných tehdejších režimem, nebo takových lidí, pro něž manuální práce na archeologickém výzkumu byla cestou, jak si s režimem „nezadat“ a přitom se podílet na nějaké intelektuální činnosti. Z podobných a samozřejmě i dalších spolupracovníků měl Michal Tryml sestavené své výzkumné týmy, z nichž k nejvíce nezapomenutelným asi patřil ten z Dolních Chaběr. U takových spolupracovníků Michal Tryml také patrně nacházel inspiraci pro své vlastní životní postoje, jejichž středobodem je tolerance. Když se Michalovi zamlouvá něčí nápad, podpoří jej tím, že pro jeho realizaci nezištně udělá vše, co je v jeho vlastních silách. Když se mu však nějaká myšlenka osobně nezdá, její realizaci nebrání. Kritický přístup k vlastním názorům je pro jubilanta typický i ve výzkumné činnosti, málokdo od něj slyšel jednoduché a jednoznačné interpretace archeologických situací.

Michala Trymla zastihuje jeho významné životní jubileum v téže instituci, odboru i oddělení, do kterého nastoupil v roce 1974 a kterému zůstal věrný po celou svou dosavadní kariéru. Mění se názvy, kolegové a vedoucí, avšak Michal Tryml zůstává. Během dvaatřiceti let prošel se svojí výzkumnou činností od vnějších pražských obvodů, přes Staré i Nové Město pražské až na Malou Stranu, které se v posledních letech věnoval nejvíce. Na každém svém záchranném či předstihovém výzkumu byl vždy téměř nepřetržitě přítomen, neboť se domnívá, že jen tímto způsobem je možné dosáhnout kvalitních výsledků. Sám tento přístup nazývá „starou školou“, ale my víme, že je to Michalův vyvinutý pocit zodpovědnosti, který je silnější než pohodlnost nebo osobní ambice.

Michal Tryml pamatuje na archeologii i ve své nezanedbatelné veřejné činnosti. Jako zvolený zastupitel byl předsedou Komise pro kulturu a památkovou péči Rady Městské části Prahy 6 a členem Odborné skupiny pro místopis v Praze 6. V tomto postavení se významnou měrou zasloužil o vznik Archeologického parku Liboc, jeho přičiněním byly vydány dvě obsahově i výtvarně působivé publikace Kniha o Bubenči a Kniha o Břevnově. Michal je také spoluzakladatelem Pražského archeologického fondu, působí ve statutárních orgánech obecně prospěšné společnosti Archaia Praha o.p.s. a je členem redakční rady časopisu Zprávy památkové péče.

Znám je též jako sportovec: v 70. a 80. letech úspěšně hájil barvy pražských památkářů při volejbalových a fotbalových turnajích, v letech 2004 a 2005 se pak jako hrající kapitán zasloužil o vítězství fotbalového mužstva archeologů Národního památkového ústavu Praha na známém turnaji archeologických fotbalových mužstev, tradičně konaném na Pohansku.

Toto číslo sborníku Archaeologica Pragensia je věnováno dvěma jubilantům: Michalovi Trymlovi a Zdeňkovi Dragounovi, jejichž jména se prolínají v pražské archeologii po dobu dlouhých více než třiceti let. Setkali se již za studií oboru, dodnes vonícího neobvyklostí a novátorstvím - oboru středověká archeologie, otevřeného na Katedře pomocných věd historických FF UK. Spolu s J. Škabradou zpracovali „Románské domy v Praze“, rozsáhlou, odborně vysoce hodnocenou práci a ve výčtu jejich společných aktivit by bylo možno pokračovat dále. V archeologickém oddělení pražských památkářů tvoří vzájemně se pozoruhodně doplňující dvojici - Zdeněk Dragoun, rozhodný a charismatický vůdce a Michal Tryml se svou tolerancí a nadhledem - dvojici, která ovlivnila celou řadu zejména mladších archeologů a jejíž otisk v archeologii můžeme bez uzardění nazvat archeologickou „školou“.

Těžko můžeme soudit, zda bylo k Michalově škodě či prospěchu, že nesetřval v nastoupené dráze právníka, když na počátku svých studií z právnické fakulty přestoupil na fakultu filozofickou. Co však můžeme tvrdit s naprostou jistotou, že tento přestup obohatil archeologickou obec o laskavého, chápajícího a svými názory stále mladého kolegu.

Vše nejlepší přejí

Michal Bureš a Jan Havrda

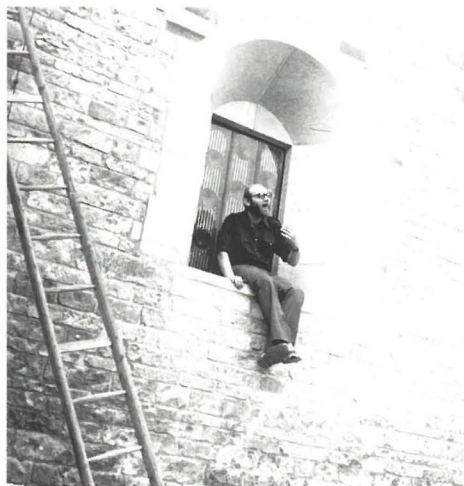
Archaeologica
Pragensia

Gratulanti

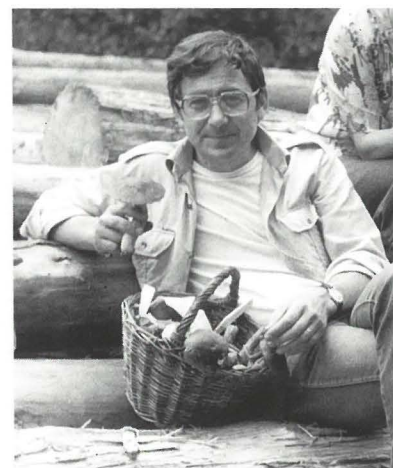
Oslavenci dříve ...

1. MT tvůrčí, období předpočítačové. Dům pánu z Kunštátu a Poděbrad v Řetězové ulici, konec osmdesátých let 20. století

2. ZD poetický. Praha – Dolní Chabry, okno kostela Stěti sv. Jana Křtitele, polovina 70. let 20. století

7. MT s úlovkem, polovina 80. let 20. století

8. Fotbalové mužstvo PSSPPOP (dnes NPÚ Praha) na tradičním archeologickém sportovním klání – Memoriálu J. A. Jíry, 1978. Zleva nahoře hbitý Švehelka, Svoboda, ZD, Kotalík, zleva dole Vachuda, MT, Langr

3. ZD při výzkumu v kostele Stěti sv. Jana Křtitele v Dolních Chabrech, 1973 - 1975

4. Stará parta. Výzkum Dolní Chabry, 1975. Zleva nahoře: neznámý brigádník, Langr, Pelc, Straka, Širová, Kühnl; sedící zleva Líněk, MT, ZD, Kynclová, dědek Bareš, Junek a ležící neznámý brigádník

5. MT a J. Vachuda, zády J. T. Kotalík, sedmdesátá léta 20. století

6. ZD při práci v kostele sv. Rocha na Strahově, polovina 90. let 20. století.

9. Výzkum v Sezimově Ústí. Vlevo dole student ZD, uprostřed stojící L. Hrdlička, polovina 60. let 20. století.

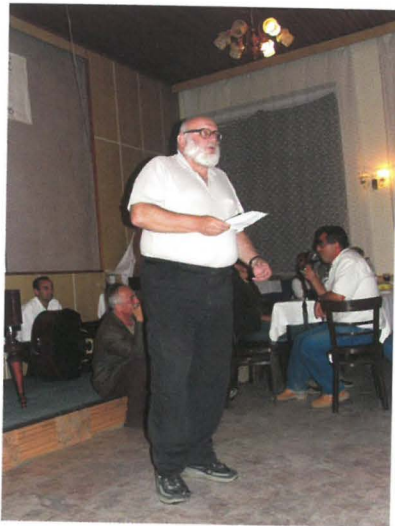

11. Archeologové PSSPPOP (dnes NPÚ Praha) na Rudém náměstí v Moskvě, listopad 1989. Zleva: L. Dvořák, J. Mjartan, MT, ZD, V. Burešová a M. Bureš.

10. ZD při výzkumu Zbraslavského kláštera, polovina 80. let 20. století.

... a nyní

12. ZD básník, Bardějov 2006

13. ZD vysvětlující, s krakovským kolegou E. Zaitzem, 90. léta 20. století.

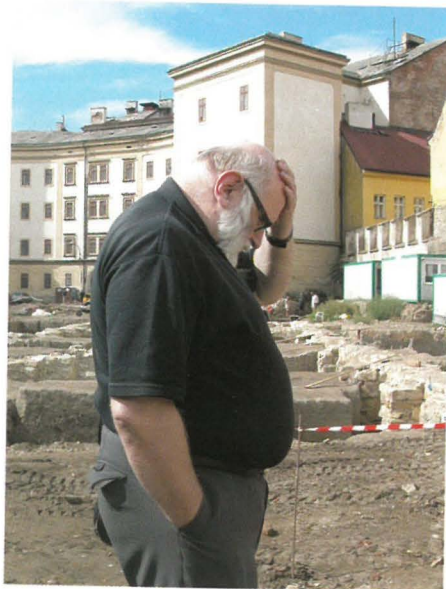
15. ZD v zajetí rytmu, společně s běloruským bardem V. Šalkevičem, vlevo V. Rychtera, Malostranská rychta 8. 12. 1997

14. ZD a boom malé mechanizace. Výzkum ve Vodičkově ulici, 1. polovina 90. let 20. století.

16. Co to ti mladí kolegové zase vykopali?! ZD společně s J. Frolíkem a J. Bláhou. Výzkum na náměstí Republiky v roce 2003

17. ZD – předseda koreferentské komise na výzkumu na náměstí Republiky v roce 2003

18. MT v malostranském podzemí. Výzkum areálu bývalého dominikánského kláštera v Karmelitské ulici, 2003.

21. MT - zodpovědný vedoucí. Karmelitská ulice 2004.

19. ZD a MT se svými bývalými a současnými spolupracovníky.

20. MT dokumentující. Výzkum v Karmelitské ulici na Malé Straně v roce 2004.

22. Společně na lovu s košíkem. Někde v lese, 2005.